

Brüssel, 11.9.2019
COM(2019) 410 final

2019/0191 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Maaailma Kaubandusorganisatsiooni peanõukogus Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta seoses sellise otsuse vastuvõtmisega, millega pikendatakse WTO erandit, mis võimaldab arenguriikidest WTO liikmetel kohaldada vähim arenenud riikide suhtes tariifset sooduskohtlemist

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse otsust, millega määratakse kindlaks seisukoht, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Maailma Kaubandusorganisatsiooni (edaspidi „WTO“) peanõukogus seoses kavatsusega võtta vastu otsus pikendada WTO erandit, mis võimaldab arenguriikidest liikmetel kohaldada vähim arenenud riikide suhtes tariifset sooduskohtlemist.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamist käsitlev Marrakechi leping

Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamist käsitlev Marrakechi leping (edaspidi „WTO leping“) jõustus 1. jaanuaril 1995.

Euroopa Liit on lepingu osaline.

2.2. Maailma Kaubandusorganisatsiooni ministrite konverents ja peanõukogu

Vastavalt WTO lepingu IV artikli lõikele 1 on ministrite konverents volitatud tegema otsuseid kõigis küsimustes mis tahes mitmepoolse kaubanduslepingu alusel.

Vastavalt WTO lepingu IV artikli lõikele 2 täidab istungite vaheajal ministrite konverentsi ülesandeid peanõukogu.

Vastavalt IX artikli lõikele 1 teeb WTO oma otsused tavaliselt konsensusel alusel.

2.3. WTO peanõukogu kavandatav akt

Vastavalt WTO lepingu IX artikli lõikele 3 võib liikmele kõnealuses lepingus kehtestatud kohustuse erakorralistel asjaoludel peatada.

Vastavalt Tšiili, Hiina, India, Tai ja Türgi (edaspidi „kaassponsorid“) taotlusele võtab WTO peanõukogu lepingu IX artikli lõigete 3 ja 4 kohaselt vastu otsuse pikendada olemasolevat WTO erandit, mis võimaldab arenguriikidest WTO liikmetel kohaldada vähim arenenud riikide suhtes tariifset sooduskohtlemist (edaspidi „kavandatud õigusakt“).

Vähim arenenud riikide suhtes kehtestatud erandi tähtaeg lõppes 30. juunil 2019. Seepärast on kavandatud õigusakti eesmärk pikendada erandi kehtivust alates 1. juulist 2019 kuni 30. juunini 2029.

Kavandatud akt on WTO liikmetele siduv vastavalt WTO lepingu IX artikli lõikele 3 ja II artikli lõikele 2, milles kohaselt „lisades 1, 2 ja 3 sisalduvad lepingud ning neile lisanduvad õigusaktid (...) on käesoleva lepingu lahutamatu osa ja siduvad kõigile liikmetele.“

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Kaassponsorid esitasid taotluse pikendada olemasolevat WTO erandit GATT 1994 I artikli lõike 1 kohastest kohustustest, et võimaldada arenguriikidest liikmetel kohaldada vähim arenenud riikide (kelle on vähim arenenuks tunnistanud Ühinenud Rahvaste Organisatsioon) toodete suhtes tariifset sooduskohtlemist, ilma et nad oleksid kohustatud ajavahemikus 1. juuli 2019 kuni 30. juuni 2029 kohaldama samasuguseid tollitariife teiste liikmete samasuguste toodete suhtes.

Kaassponsorid esitasid taotluse vastavalt WTO lepingu IX artikli lõigetele 3 ja 4. Nad põhjendavad oma taotlust sellega, et vähim arenenud riigid on väga haavatavad ja peavad toime tulema maailmamajanduse konkreetsete struktuursete probleemidega ning rõhutavad,

kui oluline on aidata sellistel riikidel tõhusat osaleda mitmepoolses kaubandussüsteemis ja tagada neile piisav turulepääs, mis võimaldab neil oma tootmis- ning ekspordibaasi mitmekesistada.

Kõnealuse erandi kehtivust pikendatakse juba teist korda – vähim arenenud riikide tariifset sooduskohtlemist kohaldati esialgu 15. juunist 1999 kuni 30. juunini 2009,¹ seejärel pikendati erandi kehtivust alates 27. maist 2009 kuni 30. juunini 2019².

Kõnealuse erandi pikendamine ei mõjuta negatiivselt ei liidu majandust ega kaubandussuhteid erandi saajatega. Liit annab vähim arenenud riikidele algatuse „Kõik peale relvade“ alusel täielikult tollimaksu- ja tariifikvoodivaba juurdepääsu ning toetab ka teiste WTO liikmete, sealhulgas arenguriikide jõupingutusi kohaldada vähim arenenud riikide suhtes tariifset sooduskohtlemist. Lisaks leiab liit, et õiguslik vahend on vajalik, et võimaldada arenguriikidel selliseid soodustusi pakkuda, võttes arvesse asjaolu, et WTO võimaldamisklausel lubab seda teha ainult arenenud liikmetel. Seepärast peaks liidu võetav seisukoht peanõukogus olema erandi laiendamise toetamine.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et „[n]õukogu võtab komisjoni [...] ettepaneku põhjal vastu otsuse, millega [...] kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“³.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

WTO peanõukogu on WTO lepingu alusel loodud organ.

Õigusakt, mille peanõukogu peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Kavandatud õigusakt on rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt WTO lepingu II artikli lõikele 2 ja IX artikli lõikele 3.

Kavandatud õigusakt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on kavandatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava õigusakti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse. Kui kavandatava õigusaktiga taotletakse kaht eesmärki või reguleeritakse kaht valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks, samas kui teine on üksnes kõrvalise tähtsusega, peab ELi

¹ WT/L/304.

² WT/L/759.

³ Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus, Saksamaa vs. nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava õigusakti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

Seepärast on kavandatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik.

4.3. Kokkuvõte

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Kuna WTO peanõukogu õigusaktiga rakendatakse WTO lepingu erandeid käsitlevaid sätteid, on asjakohane kõnealune õigusakt pärast vastuvõtmist avaldada Euroopa Liidu Teatajas.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Maaailma Kaubandusorganisatsiooni peanõukogus Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta seoses sellise otsuse vastuvõtmisega, millega pikendatakse WTO erandit, mis võimaldab arenguriikidest WTO liikmetel kohaldada vähim arenenud riikide suhtes tariifset sooduskohtlemist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Maaailma Kaubandusorganisatsiooni asutamist käsitlev Marrakechi leping (edaspidi „WTO leping“) jõustus 1. jaanuaril 1995.
- (2) WTO lepingu II artikli lõikes 2 on sätestatud, et „lisades 1, 2 ja 3 sisalduvad lepingud ning neile lisanduvad õigusaktid (mitmepoolsed kaubanduslepingud) on käesoleva lepingu lahutamatu osa ja siduvad kõigile liikmetele.“
- (3) Vastavalt IX artikli lõikele 3 võib ministrite konverents erakorralistel asjaoludel teha otsuse peatada liikmele WTO lepingus või mis tahes mitmepoolses kaubanduslepingus kehtestatud kohustus.
- (4) WTO lepingu IX artikli lõigetes 3 ja 4 on sätestatud kord erandite tegemiseks WTO lepingu lisades 1A, 1B või 1C sisalduvatest mitmepoolsetest kaubanduslepingutest ja nende lisadest.
- (5) Vastavalt WTO lepingu IV artikli lõikele 1 on ministrite konverents volitatud mitmepoolsete kaubanduslepingute alusel tegema otsuseid kõigis küsimustes.
- (6) Vastavalt WTO lepingu IV artikli lõikele 2 täidab istungite vaheajal Maaailma Kaubandusorganisatsiooni ministrite konverentsi ülesandeid Maaailma Kaubandusorganisatsiooni peanõukogu. Vastavalt IX artikli lõikele 1 teeb WTO oma otsused tavaliselt konsensuse alusel.
- (7) 15. juunil 1999 tegid WTO liikmed erandi GATT 1994 I artikli lõike 1 kohastest kohustustest sellises ulatuses, mis võimaldas arenguriikidest liikmetel kohelda vähim arenenud riikide (kelle on vähim arenenuks tunnistanud Ühinenud Rahvaste Organisatsioon) tooteid soodsamalt, ilma et nad oleksid kuni 30. juunini 2009 kohustatud kohaldama samasuguseid tollitariife teiste liikmete samasuguste toodete suhtes. 27. mail 2009 pikendasid WTO liikmed erandi kehtivust 1. juulist 2009 kuni 30. juunini 2019.
- (8) Tšiili, Hiina, India, Tai ja Türgi (edaspidi „kaassponsorid“) esitasid peanõukogule WTO lepingu IX artikli lõigete 3 ja 4 kohase taotluse pikendada olemasolevat WTO erandit, mis võimaldab arenguriikidest WTO liikmetel kohaldada vähim arenenud riikide suhtes tariifset sooduskohtlemist alates 1. juulist 2019 kuni 30. juunini 2029.

- (9) Kaassponsorid põhjendavad oma taotlust sellega, et vähim arenenud riigid on väga haavatavad ja peavad toime tulema maailmamajanduse konkreetsete struktuursete probleemidega ning rõhutavad, kui oluline on aidata sellistel riikidel tõhusalt osaleda mitmepoolses kaubandussüsteemis ja tagada neile piisav turulepääs, mis võimaldab neil oma tootmis- ja ekspordibaasi mitmekesistada.
- (10) Kõnealuse erandi pikendamine ei mõjuta negatiivselt ei liidu majandust ega kaubandussuhteid erandi saajatega. Lisaks pakub liit algatuse „Kõik peale relvade“ raames tollimaksu- ja kvoodivaba turulepääsu vähim arenenud riikidele ning toetab ka teisi vähim arenenud riikidele kaubandussoodustusi pakkuvaid WTO liikmeid.
- (11) On asjakohane määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel WTO peanõukogus kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9, et toetada kaassponsorite taotlust erandi pikendamiseks, kuna erandi pikendamine on WTO liikmete jaoks siduv,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mille Euroopa Komisjon võtab liidu nimel Maailma Kaubandusorganisatsiooni peanõukogus, on toetada sellise WTO erandi pikendamist, millega võimaldatakse arenguriikidest liikmetel kohaldada vähim arenenud riikidest pärit toodete suhtes tariifset sooduskohtlemist alates 1. juulist 2019 kuni 30. juunini 2029.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*